

JAUNAIS CEĻS

Agrofirmas „Sorkonais Oktobris“ laikrosts

Cena 5. kap.

Beidzies 1989. gads. Kādi ir tā rezultāti piena lopkopībā mūsu saimniecībā? Vidēji no vienas govys gadā izslaukti 5397 kilogrami piena. Diemžēl tas ir par 137 kilogramiem mazāk nekā gadu iepriekš. Tagad salīdzināsim rezultātus atsevišķi pa fermām. Tikai divās slaucamo govju fermās — Zabegos un Duntiškos iegūts pluss piena izslaukumā no vienas govys — atbilstoši 276 un 309 kilogrami. Pēc bruto izslaukuma ar plusu aizva-

diņo gadu pabeidza arī tikai divas fermas — Zabegi (plus 613 kg) un «Progress» (plus 193 kg salīdzinājumā ar 1988. gadu). Vislielākais izslaukums no govys iegūts kompleksā «Progress» — 5959 kilogrami piena. Otrajā vietā — Baibu ferma — 5814 kilogrami.

Vislielākais izslaukuma kritums pieļauts Leinišķu fermā. Tas ir jo nepatīkamāk tāpēc, ka šeit ir jaunas govys, tās atnesušas tikai otro reizi. Tomēr tas

nav pirmais gadījums, kad otrās laktācijas govīm ir zemāks izslaukums nekā pirmajā laktācijā. Manuprāt, cēloņi pirmām kā-

Viens darbs padarīts, cits vēl gaida

tām jāmeklē tur, ka govys laikā neaizlaiž ciet pirms otrās atnešanās un tās nespēj atpūsties. Otrs cēlonis ir tas, ka vēl pagājušajā gadā saimniecībā tika praktizēta agra apsēklošana pēc atnešanās jau otrās, bet reizēm pat pirmās meklēšanas laikā. Rezultātā saīsinātā laktācija neizbēgami noved pie gada izslaukumu pazemināšanās. Taču mums ir arī spilgts piemērs, ka otrās laktācijas laikā ne tikai nenotiek izslaukumu samazināšanās, bet — tieši otrādi — paugstinās. Anastasijas Juganovas grupā otrās laktācijas govys devušas gadā vidēji 7823 kilogramus piena, kas ir par 385 kilogramiem no katras vairāk, nekā pērn bija iegūts no pirmplienēm.

Trīs govju grupu slaucējas sasniegušas vairāk nekā septiņus tukstošus kilogramu no katras govys, tās ir Anastasija Juganova, Marija Lazareva un Antonīna Loginova. Vīnas visas strādā vienā korpusā Hlifermā «Progress». Uzskatu, ka tik augstu izslau-

kumu iegūšana te ir likumsakarīga. Jo, strādājami ar ganāmpulku, tieši šim korpusam mēs pievēršam vislielāko uzmanību. Veidojot govju grupas, izvēlamies tām visattīstītākos dzīvniekus. Nokļuvuši labās rokās, tie daudzkrātīgi atmaksāja tās pūles, kas bija ieguldītas viņu izaudzēšanā un ieslaukšanā.

Augstus rezultātus pirmplieņu grupās panākušas slaucējas Tatjana Rublova un Marija Vasiljeva. Jau trešo gadu pēc kārtas mēs pārliecināmies, ka tiešu intensīvu audzēšanu, to apsēklošanu 17 līdz 18 mēnešu vecumā, kad to svars nav mazāks par 390 līdz 400 kilogramiem, tešmeņa masēšana pirms atnešanās ļauj iegūt no melnraibajām pirmplienēm augstus izslaukumus.

Parasti, analizējot fermu darbu, esam pieraduši robežoties tikai ar vienu rādītāju — izslaukumu. Tomēr pūles, kas tiek ieguldītas piena iegūšanā pat pie vienādiem izslaukumiem, izrādās ļoti dažādas. Citi ir jauns, veselīgs ganāmpulks, citi pārsvarā vecas govys ar dažādām hroniskām kaitēm. Dažā panāk augstus izslaukumus, rastiprināti brāķēti govys. Cītur, tieši otrādi, sargā ganāmpulku, saudzējot lo-pu veselību. Mēs kaut kā vairāk esam iecienījuši divas krāsas — vai nu baltu, vai melnu. Bet dzīvē jau tā nemēdz būt. Izanalizēju-

si stāvokli saimniecības fermās, esmu nākusi pie slēdziena, ka pie mums kairā fermā ir gan labais, gan arī kaut kas tāds, ko noteikti būtu nepieciešams izlabot. Un es to dariju ne jau tāpēc, lai atrastu vainīgos un, kā saka, pienaglotu tos pie kauna staba, bet lai kopā ar visām slaucējām, lieliskām darba darītājām, ieraudzītu un sa-prastu, kur slēpjas mūsu kiūmes un kopīgiem spēkiem pacenstos tās izlabot.

Un, lūk, ko rāda piena lopkopības stāvokļa analīze.

Divi pamatrādītāji — tiešu ieviešanas ganāmpulkā procentus un slaucamo govju iziešana no tā. Abiem šiem skaitļiem vajag būt vismaz vienādiem, taču labāk, ja pirmais ir lielāks par otro. Tad ir iespējas saglabāt ganāmpulka slaucamo govju skaitu un plānveidīgi tās brāķēt, aizstājot mazražīgās ar labākām govīm. Diemžēl 1988. gadu mēs noslēdzām, izbrāķējuši 33 procentus govju, bet papildinājuši ganāmpulku tikai ar 29 procentiem tiešu. Šī gada pirmajā pusgadā tēlites faktiski neatnesās, masveida atnešanās visās fermās sākās tikai gada otrajā pusē. Ar šo periodu sāka augt izslaukums, kas ļāva mums ievērojami likvidēt gada sākumā izveidojušos minusus. 1989. gadu mēs noslēdzām, izbrāķējuši 28 procentus slauc-

	Kolhozā	Aizupleši	Baibas	Duntiški	Leiniški	Progress	Zabegi	Zaseki
Tiešu ieviešanas procents ganāmpulkā:								
1989. g.	34	25	30	27	15	49	60	21
1988. g.	29	26	17	12	100	24	21	28
Izbrāķēto govju %:								
1989. g.	28	22	22	29	20	31	28	40
1988. g.	33	34	19	20	—	24	57	43
Brāķēto govju vecums laktācijās	—	—	2,9	2,0	1,3	3,8	2,9	—
Atnesušos govju skaits (% no gada sāk. esos.)	86	93	86	86	88	81	79	88
Telu skaits no 100 govīm:								
1989. g.	85	92	86	84	85	79	76	89
1988. g.	83	82	72	91	—	82	74	100
Nedzīvi dzimušie teļi: no govīm no telēm	4,3 12,1	4,4 6,7	4,3 10,4	2,6 20,8	4,8 14,0	5,3 10,6	5,7 30	1,7 11,6
Nedzīvi dzimušie teļi (% no kop. sk.)	6,8	5,0	6,0	7,4	6,4	7,7	19,0	3,7
Audzēšanai saglabāto tieļu %	96	97	95	99	100	93	95	99

Ciema deputātu protests

17. janvārī notika Riebiņu ciema vēlēšanu komisijas sēde, kurā tika apspriests jautājums par Riebiņu ciema Tautas deputātu padomes pirmās sesijas saukšanu. Sēdē tika izskatīts ciema deputātu grupas iesniegums ar prasību atlikt pirmās sesijas sasauk-

šanu sakarā ar rajona Tautas deputātu padomes sesijas lēmumu par Riebiņu 45. vēlēšanu apgabala deputāta pilnvaru neatzīšanu it kā tāpēc, ka 21. vēlēšanu iecirkņa komisijas darhā esot bijuši pārkāpumi. Tā kā deputāti uzskata šo lēmumu par nepamatotu un neobjektī-

vu, viņi pieprasa atlikt sesijas sasaukšanu līdz visu lietas apstākļu noskaidrošanai.

Ciema komisija pārcēlusi sesiju uz 23. janvāri ar domu, ka līdz šim datumam minētajā jautājumā būs ieviesta skaidrība.

Garīgai skaidrībai un spēkam

Ziemassvētku laiks jau garām. Gads pagriezies uz saules pusi. Dzīve atkal iegājusi darba un rūpju krastos un turpina mūžīgo ceļu.

Riebiņu ļaudis šajos svētkos iededza svečītes Ticībai, Cerībai, Mīlestībai. Daudzi svētkā radā arādu ceļu uz Bēlēm, to ceļu, pa kuru ir staigājuši mūsu tēvutēvi, ar kuriem mums bija un ir vienas saknes un viens mērķis — augt no zemes, pretī saulei, tuvāk Dievam.

Aizvadīti stagnācijas gadi. Tajos grūtajos laikos riebiņiešiem laimējās, kā saka, noturēties viņa galotnē — saņemt lielāku rubli un biežāku maizes donu. Zinām, ka par šiem sasniegumiem pirmām kārtām jāpateicas konkrētam cilvēkam, cilvēkam ar snējam un varbūt arī ar klūdām. Sodien mēs būtu Jūdasi. Ja neprastu to novērtēt.

Arī citādi Riebiņus stagnācijas gadi nav sāpi-

gi skāruši. Lai arī šie milie svētki — Ziemassvētki — valstī bija liegti, riebiņiešu lauku sētu un kopu dzīvokļu logos arī tad mirdzēja sveču liesmas, sprakšķēja un smaržoja egļu zari, priecājās lieli un mazi. Ar Riebiņu dievnams sodien stāv neskarts, lepnī cel savus tornus pretī debesīm un aicina mani un tevi, un visus mūs, kas godā savu tautu un ticību: nāciet un apļieciniet to Dievam!

Sodien mēs nedrīkstam kildoties, šķelties un meklēt vainīgos, bet, tieši otrādi, mums vēl vairāk visiem jābūt vienotiem, meklējot isto ceļu. Mēs nedrīkstam noniecināt nevienu cilvēku, vienalga, kādā mēlē tas runātu un oje kādas ticības piederētā. To nelauj arī kristīga cilvēka morāle.

Mums jānovērtē tautas atmoda, un arī riebiņiešiem jāizdara savā garīgajā

dzīvē jauns, garīgs pagrieziena, vismaz par 90 grādiem uz labo, gaišo, cilvēcisko — uz Dievu.

Selt man gribētos izteikties ar cienījamā bīskapa Jāzepa Rancāna vārdiem: «Kristīgais! Tev ir tikai viena dvēsele: ja tā būs zudusi, tad viss būs zudis. Tikai viena nāve ir: ja tā ir launa, tad viss ir launs. Tev ir tikai viens Tiesnesis, un Vīna spriedumu tu nevarēsi pārsūdzēt».

Sogad Riebiņu dievnāmā tiek atjaunots baznīcas koris. Sameklēts labs, muzikāli zināšs cilvēks, kurš turpmāk mācīs liturģisko dziedāšanu. Tiek aicināti visi ticīgie, sevišķi jaunieši, kam ir balss dotības, piedalīties šajā pasākumā. Mili lūdzam arī tos, kas visus šos gadus ir dziedājuši baznīcas korī.

Lai piepildās mūsu pašākie jaunā gada sapņi!

A. GIBELE (Preiļos)

Rajona laikraksta „Leņina Karogs“ redaktoram Agrofirmas „Sarkanais Oktobris“ laikraksta „Jaunais Ceļš“ redaktoram

Mēs, Riebiņu 45. vēlēšanu apgabala deputāta Romuālda Kavinska uzticības personas, esam sašutuši par rajona Tautas deputātu padomes pirmās sesijas lēmumu, kas atļiecis jautājumu par mūsu deputāta pilnvaru atzīšanu.

Nesaprotama ir mandātu komisijas priekšsēdētāja b. Smirnova nostāja.

Nenosaucot konkrētus faktus, viņš savā ziņojumā izteica šaubas par 21. vēlēšanu iecirkņa komisijas darbības likumību. Tomēr tas neatturēja mandātu komisiju oficiāli atzīt Opūgu 46. vēlēšanu apgabala deputāta pilnvaras.

Sajā sakarībā rodas jautājums: kāpēc netika atzītas tikai mūsu deputāta pilnvaras, kaut gan vēlēšanu iecirkņa komisija rīkoja vēlēšanas visa Riebiņu ciema teritorijā? Tātad pretenzijām, ja tās pamatotas, būtu bijis jāat-

tiecas uz vēlēšanu rezultātiem visā ciema teritorijā.

Otrkārt, mandātu komisijai, kas faktiski tika izveidota pirmajā deputātu sanāksmē (4. janvārī), bija visas iespējas pārbaudīt ienākušajās vēstulēs izklāstītos faktus un sesijā izteikt argumentētu viedokli. Vēl vairāk — rajona vēlēšanu komisija jau pārbaudīja līdzīgus protestus par 21. vēlēšanu iecirkņa komisijas darbu un noskaidroja to nepamatotību. Rajona vēlēšanu komisijas priekšsēdētājs b. V. Vagalis par to informēja deputātus sesijā. Taču viņa ziņojums palika bez ievē-

Treškārt, 1. sesijā, kā zināms, notika «portfeļu» sadale: ievēlēja padome un tās sastāvs — priekšsēdētājs, viņa vietnieki un sekretāre. Uz kāda gan pamata ievēlētājam deputā-

tam tika liegta viņa konstitucionālās tiesības piedalīties vēlēšanās, lēmumu pieņemšanā? Vēl jo vairāk — deputātam, kuram ievēlēšanas apliecība pasniegta jau ievērojami agrāk — 4. janvārī... Pretenzijām vajadzētu būt visam citāda rakstura, ar citu pieeju. Atcerēsimies PSRS tautas deputātu I kongresu. Pret ievēlētājiem PSRS deputātiem tika izteiktas vairākas pretenzijas, bet tomēr mandātu komisija neatrada par vajadzīgu neizsniegt deputātu mandātus līdz tam, kamēr netiks noskaidroti visi lietas apstākļi. Kādēļ tad rajonā nav šādas līdzsvarotas pieejas valsts jautājumu risināšanā?

Uzticības personas:
M. Butkāne, L. Lauce,
A. Sabanskis, V. Leonova, I. Tolstopjatova

ACTA LATGALICA

KATOLU BAZNĪCAS
LATGALĒ

LĀCPLĒSA ORDEŅA
KAVALIERIS

2. lappuse

VIENS DARBS
PADARĪTS,
CITS VĒL GAIDA

EDAM INDI?

LĀCPLĒSA ORDEŅA
KAVALIERIS

3. lappuse

LATVIJAS PIRMAJĀ
PĀRLAMENTĀ

DERĪGI PADOMI

ZIEMASSVĒTKI
JAUNGVIENĒJA

4. lappuse

„Acta Latgalica“

Starp vairāk nekā simt trīsdesmit ārēmēs iznākūšām klaida latgaliešu grāmatām redzamu vietu ieņem septiņi «Acta Latgalica» sējumi, kuri palēnām kļūst pieejami arī tautiešiem dzimtenē. Tos sērijā «Rakstu krājumi» sešdesmitajos un septiņdesmitajos gados laida kļājā Latgaļu pētniecības institūts un Lagalu izdevniecība, rediģēja Aleksandrs Batna, Miķelis un Janīna Bukši, Leonards Latkovskis, Staņislavs Skutāns, Jons Trūps, Vladislavs Locis, Alberts Spogis, Francis Treimālnieks. Dažādu autoru un dažāda apjoma darbi, kas sakopoti šajās visai apjomīgajās un noskaidrotajās poligrāfiskā līmenī izpildītajās grāmatās, ir vesela latgaliešu dzīves enciklopēdija, kas aptver periodu no visnenākajiem laikiem līdz pat mūsdienām. Nekā tamlīdzīga mums dzimtenē pagaidām nav.

Visvairāk ir apcerējumu un rakstu par vēsturi. Sniegti pārskati par Latgales vēsturisko attīstību un latgaļu nācijas jautājumiem, par latgaļu kolonizāciju Livonijas poļu, krievu laikos, par neatkarīgās Latvijas posmu. Interesanti un pamācoši palasīt, teiksim, publicētos materiālus, dokumentus par Rēzeknes stāstījuma revīzijām dažādos gadsimtos, par Sigismunda Augusta privilēģiju sakarā ar visas Livonijas pakļaušanu, par vēsturi kristianisma, respektīvi, katoļu šķatījumā, par jezuitu darbību Latgalē. Daudz ir statistikas faktiem bagātu materiālu un komentāru par jaunākajiem laikiem, par latviešu emigrāciju uz Krieviju, par latgaļiem Sibīrijā un viņu skolām, Latgales skolu vēsturi līdz pirmajam pasaules karam.

Pēterburgas latviešu muzikālo biedrību, latgaļu izplatību neatkarīgās Latvijas teritorijā 1918.—1920. gados, raksturīgākām saimniecības nozarēm Latgalē Latvijas valsts laikā, pagasta dibināšanu un darbību, Latgales apgabala tiesu Latvijas brīvvalsts periodā, atsevišķu vietu, piemēram, Kapīņu pagasta vēsturi, Latgales rakstniecību un tās aizliegumiem.

Daudz ir valodnieciska rakstura darbu. Universālais M. Bukšs apcer Latgales valodas vēsturi, vecumu un bagātību, patstāvību un formu dažādību, A. Batna — tautas valodas sakņojumus un skaidrojumus, Citi raksta par valodas izpratni un lietošanu, latgaļu frazeoloģiju, terminoloģiju. Tiek skaidroti latgaliski jēdzieni, vietvārdi kā mūsu valodas arhaismi, tādi vietu vārdi kā Sarkani, Beržgals, Dyuzgois, Cyrms, virkne no Varakļāņu pagasta.

Folkloras materiālus, no Skaunes puses pierakstījusī dzeiņcece Marija Andžāne. Daudz jauna uzziņām par mūsu tautas dziesmām, Latgales sētu, parāšām, Jāņu dienas ritošanu, latgaļu rakstura veidošanos un mentalitāti.

Ir arī dabzinātniski raksti, daži — ar ekoloģisku ievirzi. D. Bojārs, vēsti, piemēram, par gājputniem Latgalē un citās zemēs, par piepēm, to izmantošanu, par Latgales floras krāšņuma izsīkšanu. Citur atradīsim apceres par senlaiku lieciniekiem — dzintaru, par korka ozolu, korka produkciju un izmantošanu, par kažokādām un kažokādu dzīvniekiem.

Daudz rakstīts par personībām. M. Bukšs, kavējas pie Latgales atmodas un tās pirmajiem darbiniekiem — F. Kempa, F.

Trasuna, brāļiem Skriņdām, N. Rancāna, A. Budže pavēsta par latgaļu politiķiem. Citi — par Gustava Manteifeja darbību, par aizmirsto mākslinieku baznīckungu Antonu Rimoviču, par kādu latgaļu grāmatu sējēju.

Nosaukšu vēl tikai pāris, manuprāt, visai intriģējošas tēmas: latviešu katoļu grāmatas Helsinku universitātes bibliotēkā; iegātni Latgales zemnieku sētā; kā ar Latgales līnēm un mežiem nostabilizēja Latvijas valūtu.

Sava vieta atvēlēta arī atmiņām. Francis Trasuns atceras savu bērnību, jaunību, skolas gaitas, Aloizs Budže — tikšanos ar Valēriju Seili, Jezups Rudovičs — ar Franci Kempu.

Atceru daļā plaši runāts par tiem Latgales sabiedriskajiem, kultūras, literatūras darbiniekiem, kas aizgājuši aizsaulē. — Juri Placinski, Bronislavu Spūli, Ontonu Dzeni, Mikeli Bukšu, Bronislavu Začestu.

Publicēti pārskati par latgaļu grāmatniecību trimdā, autoriem un izdotajām grāmatām, laicīgo un katoļu presi.

Se uzskaitīta tikai maza daļiņa no visa tā, ko sevi ietver «Acta Latgalica». Autoru traktējumam daudzos un dažādos jautājumos var piekrist vai nepiekrist, apstrīdēt tos vai pieņemt, tā sakot, uz goda vārda. Taču viens — faktiskā materiāla pārbaudība — gan nav noliedzams. Vairumam tautiešu, dzimtenē tādi nav pieejami, nav zināmi vai arī vispār trūkst. Tas, ko tautieši ārzemēs, neraugoties ne uz kādiem šķēršļiem, pārvarot milzu gūtības, spējuši visus šos ilgo gadus saglabāt un beidzot darīt zināmu atklāšanai, — ir īstam varoņdarbam rada. Par to viņu priekšā cepuri nost!

V. TROJANOVSKIS,
Ludza

Katoļu baznīcas Latgalē

DAUGAVPILS DEKANĀTS (Otrā daļa.)

LIKSNĀ pirmā baznīca uzcelta 1748. gadā muižas pils pagalmā, no kāda materiāla, nav zināms. Nākošo baroka stilā ar diviem torniem un no kriegējiem uzbūvēja 1798. gadā, konsekrēja bīskaps V. Kamionka 1819. gadā Svētās Ģimenes godam. Pirmo baznīcu pils pagalmā pārdevēja par kapelu. Liksnas prāvestis A. Springo-

VIŠKŪ pirmā baznīca bija celta 1621. gadā no ozolkoka blūkiem un veltīta Jaunavas Marijas Pa-

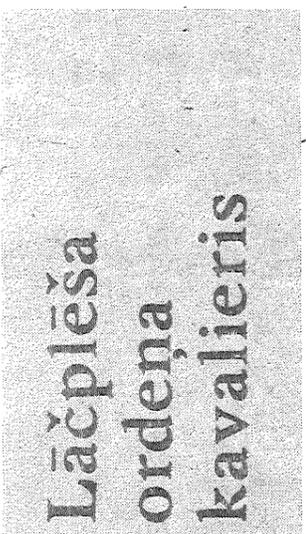
SPRUKTU draudze izveidota 1933. gadā, baznīcu cēla V. Kozlovskis pēc paša izstrādāta plāna. 1933. gada 10. septembrī pamatus iesvētīja Krāslavas dekāns J. Kīselis. Šajā pašā gadā prāvestis uzcelta dzīvojamo māju un tur noturēja dievkalpojumus. Dekāns Kīselis iesvētīja 1935. gadā, kad vēl nebija torņu, tos uzbūvēja prāv. V. Lītauniks 1938. gadā. Baznīca veltīta sv. Antona godam, platība — 221 kvadrātmeters.

vičs (vēlākais metropolīts) 1912. gadā uzcelta tagadējo mūra baznīcu gotiskā stilā, veco nojauca un no kriegējiem uzcelta lielu plebāniju. Pirmā pasaules kara laikā baznīcu apšaudīja artilērija, pēc kara to atjaunoja prāvests P. Vaitūlonis. Liksnā bija jezuitu misija, sākumā piederēja Ilūkstes rezidencē, tad Daugavpilij, 1789. gadā viņi Liksnā izbeidza savu darbību. Baznīcas platība — 510 kvadrātmetri.

sludināšanas godam, atradās ārpus Višķiem, draudzei kalpoja 94 gadus. Nojauca 1715. gadā, pārcēla uz Višķiem, uz ezera pusali, kur atradās 224 gadus. Bija ar skaidu jumtu, bez torņa, priekšā atradās lievenis ar 4 mūrētām kolonnām, viennavas celtnes, kora telpas pagarinātas līdz altārim, balstījās uz tievām koka kolonnām. 1891. gada Lieldienās te sakāpa daudz lauzu un kora telpas ielūza, bija cilvēku upuri. Pēc šī gadījuma Moģilevas arhibīskaps lūdza atļauju no valdības celt mūra baznīcu.

Tagadējo dievnamu pēc Līepājas arhitekta Strandmana projekta sāka būvēt prāv. Br. Verzbickis 1908. gadā. Līdz 1915. gadam pabeidza mūra darbus, uzcelta torni un uzlika jumtu. Pēc tam prāv. Livčāns izdarīja iekšējo apdari un 1925. gadā te sāka noturēt dievkalpojumus. Galvenos iekšdarbus pabeidza tikai 1930. gadā. 1929. gada 27. jūnijā iespēra zibens, uguni nodzēsa, sapostīts bija vienīgi karniņu jumts. Platība — 293 kvadrātmetri.

Lāčplēša kārda ordena kavaleris

šanas (1940) viņu apcietināja, ievietoja cietumā, izstūta uz Sibīriju un nobendēja staliniskajā koncentrācijas nometnē.

Ignats Bečs dzimis 1890. gada 14. februārī Preiļu pagasta Litavniekos trūcīgu zemnieku Jāzepa un Elizabetes (dz. Ludānes) Beču sešu bērnu ģimenē — visi dēli, no kuriem trīs kļuva karavīri: Ignats, kā jau pieminēts, Francis — I Pasaules kara un Pilsoņu kara, bet trešais dēls (kurš tas bija, to radnieki neatceras) — I Pasaules kara un no tā neatgriezās.

Ignats Bečs beidza Preiļu tautskolu un pēc tam zināšanas papildināja pašmācības ceļā, jo sakarā ar tēva agru nāvi un grūtājiem materiālajiem apstākļiem, obligāto karadienestu un tam sekojošajiem

kāriem viņam nebija iespēju izglītību turpināt skolās.

1911. gadā I. Bečs tika iesaukts aktīvajā karadienestā un iedalīts 20. Sibīrijas strēlnieku pulkā, sākoties I Pasaules karam (1914), pulka sastāvā tika nosūtīts uz vācu fronti. Jau kara pirmajā gadā par kauju nopelniem izpelnījās divus Jura krustus, vairākas reizes tika ievainots.

Par kaujas nopelniem 1915. gadā I. Bečs tika paaugstināts par praporščiku, 1916. gadā — par podporučiku, vēlāk — par poručiku un apbalvots ar Staņislava ordeni.

Viņš piedalījās Ziemeļu frontē 12. armijas uzbrukuma operācijā vēsturiskajās Ziemeļsvētku kaujās, kas notika no 1916. gada 23. līdz 29. decembrim (pēc vecā stila). Šajā operācijā 8 latviešu strēlnieku pulki un vairāku Sibīrijas strēlnieku daļu karavīri bez artilērijas atbalsta pārrāva stipri nocietināto vācu pirmās aizsardzības līniju, taču, nesākot solītos papildspēkus, nespēja noturēt placdarmu un, ciešot milzīgus zaudējumus, bija spiesti atgriezties iekšējās pozīcijās. 23. decembra bīžnācijā uzbrukumā nirmajās rindās gāja arī I. Bečs, pie Ločrctēju kalna tika ievainots.

1917. gadā kadru virsnieku apmaiņas kārtībā viņš tika komandēts uz 12. Si-

birīas strēlnieku rezerves pulku, kurā iecelts par 11. rotas komandieri.

Kad pēc 1917. gada Oktobra revolūcijas cariskās Krievijas armija tika izformēta, I. Bečs atgriezās tēva mājās. Te viņš saņēma ziņu, ka Rīgā 1918. gada 18. novembrī proklamēta neatkarīga Latvijas Republika, bet tai vēl nebija savas armijas. Latvijas teritorijā rikoļās vācu okupācijas vara — vācu 8. armija. Drīz pēc neatkarīgās Latvijas Republikas proklamēšanas tās robežas pārgāja (1918. gada novembra beigās) Padomju Krievijas Sarkana Armija. Vācieši, kuriem saskaņā ar Kompiēnas pamiera līguma saistībām Latvija bija jāaizstāv tik ilgi, kamēr tā norganizē savu armiju, atkāpās gandrīz bez pretošanās. Jo karā bija noguruši un nedomāta uņurētis latviešu labā. Sarkana Armija strauji virzījās Latvijas zemes iekšienē.

Latvijas Pagaidu valdība steidzīgi organizēja savu bruņotos spēkus. I. Bečs saprata, kāds šajā laikā ir viņa pienākums. Viņš devās uz Rīgu un 1918. gada 15. decembrī brīvprātīgi iestājās jaun dibinātajā Latvijas armijā, kur tika ieskaitīts pulkveža Kalpaka bataljona 3. Rīgas apspardzības rotā, pēc tam — 2. Cēsu rotā (vēlāk — bataljonā). Kad bataljonu iedalīja 2. Vents-

pils kājnieku pulkā, I. Bečs tika iecelts par 2. rotas komandieri un piedalījās kaujās Kurzemē, Zemgalē un Vidzemē.

1919. gada 30. septembrī viņu paaugstināja par kapteini un pārcēla par bataljona komandieri uz Latgalē patizānu pulku, kurš cīnījās Kurzemes divīzijas sastāvā.

1919. gada decembrī, kad bija gūta pilnīga uzvara pār Bermonta armiju, uz Latgales fronti tika pārviesta arī Latgales divīzija. 1920. gada janvāra — februāra uzbrukuma rezultātā Latvijas armija austrumos sasniedza latviešu tautas etnogrāfiskās robežas. Latvija atguva arī senu latviešu zemi — Abrenes novadu: Kacēnu, Upmales, Linavas, Purmales, Augšpils un Gauru pagastus, kurus Maskavas valsts atņēma Rīgas arhibīskapijā 1476. gadā. Ar sevišķu palīdzību šajās kaujās gāja visi Latvijas armijas cīnītāji, bet jo sevišķi — Latgales partizānu pulks un latgalieši, kas atradās citās karaspēka vienībās. Te Abrenes novadā, pat pēc tā 444 gadus ilgās pārkrievošanas, kas īstenota gan ar administratīviem līdzekļiem, gan ar krievu skolas un pareizticīgās baznīcas palīdzību, Latvijas cīnītāji sastapa vēl daudz savu tautiešu,

kuri runāja latviešu valodā (latgaliešu dialektā), nenoliedza, ka cēlušies no latviešiem un vēl nesēnā pagātnē viņu vecāki vai vecvecāki runājuši latviski.

Par izcilu varoņu kaujā par Augšpils atbrīvošanu (1920. gada 2. februārī) I. Bečs tika apbalvots ar Lāčplēša kara ordeni.

Pēc miera līguma noslēgšanas ar Padomju Krieviju (1920. gada 11. augustā) I. Bečs vēl palika armijas rindās uz Latvijas austrumu robežām līdz 1921. gada 16. jūlijam, tad demobilizējās un atgriezās tēva mājās. Bet ne uz ilgu laiku. Jau 1922. gada 10. martā viņš brīvprātīgi iestājās jaunformētajā robežpolicijas dienestā par uzraugu uz Latvijas — Padomju Krievijas robežas Babiļ Moh rajonā, bet 1923. gadā tika paaugstināts par rajona kontrolieri. Pēc tam sakarā ar robežpolicijas militarizāciju I. Bečs tika iecelts par Zilupes apgabala I. robežapsardzības rajona priekšnieku, bet ap 1934. gadu pārcēlts tāda pašā amatā uz Pasiēnes rajonu. Darbs Latvijas robežu apsardzībā I. Bečam bija gan atbildīgs, gan grūts un bīstams.

(Sākums 1. lpp.)
 camo govju un ievēduši ganāmpulkā 34 procentus telišu. Salīdzinoši tas ir ļoti labs rādītājs.

Runājot par govju brāķēšanas lēmumiem, jāteic, ka galvenais, kāpēc esam spiesti šķirties no daudzām slaucamajām govīm, ir tesmeņa slimības — 45 procentos gadījumos. Turklāt parasti tesmeņa slimības visbiežāk apdraud tieši augstākās govīs. Pat ievērojot viselementārākās slaucšanas prasības — pirmo piena strūkli ieslaucšanu krūzē, kas pārsegta ar tumšu drānu, kā arī nekavējoties paziņojot veterinārārstam par pirmajām mastīta pazīmēm, tāpat savlaicīga un pareiza govju aizlašana ciet palīdzētu pasargāt govīs no tesmeņa slimībām un līdz ar to — no priekšlaicīgas izbrāķēšanas. Tādā gadījumā palielināsies iespējas brāķēt mazraizīgās govīs. Pašlaik mēs brāķējam visas Latvijas brūnās, kas gadā devušas mazāk par 3000 kilogramiem, un visas melnraibās, kas dod mazāk par 4000 kilogramiem piena, taču šo sliekšni varētu pacelt līdz 3500 un 4500 kilogramiem un tādējādi paaugstināt ganāmpulka kopējo produktivitāti. Tomēr brāķēšanas ierobežojumu iegūto atzīmējamo telišu nepietiekamais skaits. Un tāpēc, lai paplašinātu brāķēšanas robežas produktivitātes dēļ, pirmām kārtām nepieciešams visiem spēkiem centties saglabāt augstākās govju veselību.

Dažādās fermās izbrāķēto lopu skaits ir dažāds. Ja salīdzinām izbrāķēto govju skaitu ar viņu vecumu, tad izrādās, ka vislielāk tās saglabātas Zabegos fermā. Samērā daudz pirmplienju izbrāķēti Leinīškos. Zasekos mums stāvēja leikozās govīs, tāpēc paaugstinātais izbrāķēto govju skaits no šīs fermas ir zootehniski attaisnots.

Viens no svarīgākajiem darbiem ganāmpulkā ir govju apsēklošana. Zināmā mērā par ālavības rādītāju var kalpot govju atnešanās procents no visām gada sākumā esošajām govīm. Jo augstāks šis rādītājs ir, jo labāk fermā rit govju apsēklošanas darbs, labāka ir to saglabāšana. Saimniecībā uz katrām gada sākumā esošajām 100 govīm atnesušās 86. Vislabākais

analizējam 2 rādītājus: nedzīvi dzimušo teliņu procentu no govīm un tēlēm un visu atnesušos govju un teliņu procentu. Ja ievērojam, ka visas govīs saimniecībā apsēklo ar vienādu spermu, tur vienādos tehnoloģiskajos apstākļos, ēdina pēc kopēja raciona, tad būtu loģiski domāt, ka atšķirību atnešanās skaita ziņā varētu noteikt vienīgi šķirne. Tomēr Aizupiešu un

310 līdz 320 kilogramu. Mašu nelielais svars arī noteica teliņu likteni.

Melnraibo govju grupā nedzīvi dzimušo teliņu aina ir visai raiba, lai gan jau pusotru gadu teles tiek audzētas divās saimniecības fermās — Riebinos un Mazajos Rumpos, tās apsēklotas 390 kg dzīvsvārā. Īpaši atlasītas katrai noteiktai fermai teles netiek. Tomēr rezultāti ir visai dažādi. Tātad jāsecina: pilnvērtīgu teliņu dzimšanas rādītājs ir to cilvēku rokās, kas dzīvniekus kopj.

Slaucamo govju fermās nobeigušos teliņu procenti ir 0,7. Tomēr praktiska interese var būt par citu skaitli — cik teliņu fermas piegādā audzēšanai. Lai to iegūtu, no visiem piedzimušajiem tēlēm tiek atņemti nobeigušies un nokautie un aprēķināts, cik liels ir šis skaitlis procentuāli. Tad izrādās, ka tikai viena ferma — Leinīši — visus savus gada laikā dzimušos tēlus spējusi nodot audzēšanai.

Tāda ir situācija slaucamo govju fermās. Mūsu nākamais, 1990. gada, piens lielā mērā atkarīgs no «iestrādes» iepriekšējā gadā. Domāju, ka šī iestrāde nav slikta. Aizvadītajā gadā tika apsēklotas 1585 govīs un 655 teles, kas attiecīgi ir par 16 un 155 vairāk nekā 1988. gadā. Saļā zinā gribētos uzteikt 2 fermu kolektīvus, kas iznesušas šī darba smagumu. — Mazajos Rumpos (Mariju Mauriņu) un Riebinos (Vasiliju Cvetkovu).

Attiecībā uz ataudzējamo jaunlopu fermu darbu jāteic, ka lokkopji tālās visumā strādājuši labi.

Tuvāk par to pastāstīsim nākošajā numurā.

Jelena KOROTKOVA, kolhoza «Sarkanais Oktobris» galvenā zootehniķe

Ēdam indi?

1989. gadā Ameriku pārņēma bailu saindēties ar pesticīdiem epidēmija. Šajā sakarībā ar kopīgu rakstu presē uzstājās 65 visā pasaulē pazīstamu univesitāšu un citi zinātnieki, žurnālā «AS šodien» rakstīja, ka viņiem esot saprotams iedzīvotāju uztraukums, taču tajā pašā laikā zinātnieki, nosodīja dažu dabas aizsardzības grupu rīcību, kuras pārspilē riska pakāpi un līdz ar to vēl vairāk kāpina ne ar ko neattaisnojamas bailes.

Viņi raksta, ka nav nekādu zinātnisku pierādījumu tam, ka pesticīdu paliekas pārtikas produktos, ja pienācīgi kontrolē un ievēro izlietošanas normas, uzkrājas un ir bijušas par slimību vai nāves cēloni bērniem un pieaugušajiem. Apgalvojumi, ka pesticīdu atlikumi mūsu pārtikas produktos var izraisīt slimību un vēzi, nav zinātniski nopamatoti. Pārtikas produktu, medikamentu un kosmētikas līdzekļu kontroles pārvalde publicējusi ziņas, ka lielumā lielajā pārtikas produktu

daļā nav bijuši atklāti pesticīdi.

Cilvēkam ik dienas būtu jāpēd tonnām produktu gada laikā, lai viņa organismā nonāktu tāds ķīmiskāliju daudzums, kādu dod izmēģinājumu pelēm un žurkām, bet tās taču nav mazi cilvēciņi.

Zinātnieki apgalvo, ka pārtikas produkti Amerikā ir visdrošākie un krājumu zinā vislielākie pasaulē, bet visā tajā ne maznozīmīga loma ir pesticīdiem. Atgriešanās «atpakaļ pie dabas» radīs tādu stāvokli, kad pārtikas produktu krājumi strauji samazināsies un par to būs jāmaksā dārga cena. AIDS, smēķēšana, narkotikas — lūk, reālās briesmas mūsu veselībai.

ASV lauksaimniecībā izmanto 25 procentus no pasaulē pielietojamā pesticīdu daudzuma, lauksaimniecībā nodarbinātie 2% cilvēku apgādā ar pārtiku visu valsti un vēl 53 miljonus iedzīvotāju ārrobežām. Pēc mums lauksaimniecībā strādā lielākais skaits cilvēku un pesticīdu devas ir ievērojami mazākas.

Starp mums, vīriēšiem.

1936. gadā viņu paaugstināja apakšpulksteņa dienesta pakāpē un iecēla par ubrenes pilsētas kārtības policijas iecirkņa priekšnieku, bet 1939. gadā tādā pašā amatā pārcēla uz Preiļu pilsētu. Par lielām nopelniem Latvijas labā I. Bečs 30. gadu otrajā pusē tika apbalvots ar Triju Zvaigžņu ordeni.

Pēc 1940. gada 17. jūnija, kad Padomju Savienība Latviju bija okupējusi un aneksējusi, I. Bečs vēl apmēram mēnesi paturēja savu Preiļos ienemamo amatu. Bet darbības kārtības policijā šajā laikā kļuva stipri sarežģītāks un grūtāks, beidzot — pat neciešams. Jo 1940. gada 19. jūnijā arī klusajā Preiļu pilsētiņā ieradās un apmetās Sarkanās Armijas vienība.

Pēc Maskavas sastādītās tā sauktās Latvijas Tautas valdības iekšlietu ministra V. Lāča 1940. gada 24. jūnija rīkojuma arī Preiļos, tāpat kā citur Latvijā, tika nodibināts policijas palīgdienests (PD), bet pēc LKP CK Sekretariāta 1940. gada 2. jūlija lēmuma — strādnieku gvardē. Šie militārie formējumi ne vien nepalīdzēja uzturēt sabiedrisko kārtību un drošību, bet gan traucēja kārtības policijai pildīt savus pienākumus, sabiedrībā ra-

dija nedrošību un bailes. 1940. gada jūlijā vidū I. Bečs tika atlaists no ienemamā amata, no Preiļiem pārcēlās uz dzīvi Litavnieku ciema Sauliņu mājās, kur viņam 10 ha zemes bija piešķirusi Latvijas Republikas valdība.

1940. gada jūlijā beigās Saulišos ieradās formās tērpti un tikai krieviski runājoši drošības dienesta

darbinieki, I. Beču apcietināja un, paņemot līdzi viņa dokumentus, ordenus un zobenu, aizveda uz Daugavpils cietumu, kur bez tiesas turēja līdz Lielā Tēvijas kara sākumam. Nesapratnē un bailēs par vīra un tēva un arī pašu turpmāko likteni, mājās palika viņa sieva Anna (dz. Smirnova, Latvijas krieviete) un viņu 9 gadus

vecais dēls Viktors. Pēc I. Beča apcietināšanas viņi pameta Sauliņu mājas un pārcēlās uz dzīvi pie mātes vecākiem Gauru pagastā. Jau kopš 1945. gada I. Beča sieva varas iestādēm pieprasīja paskaidrojumu par sava vīra likteni. Tikai 50. gadu sākumā viņa no Maskavas saņēma izziņu, ka vīrs, sākoties Lielajam Tēvijas karam, iz-

sūtīts uz koncentrācijas nometni Krasnojarskas novadā un tur tad arī 1943. gadā pārtrūcis viņa dzīves pavediens.

Tā gāja bojā cilvēks, kura vienīgā «vaina» bija tā, ka viņš karsti mīlēja savu dzimteni un tautu un tās brīvības un laimes vārdā ziedoja savu mūžu.

Sogad palet 100 gadu kopš I. Beča dzimšanas.

Gribas izteikt cerību, ka novadnieki I. Beča nozīmīgās jubilejas gadā Litavniekos uzstādīs piemiņas akmeni.

A. ANSPAKS

P. S. Publicēšanas gadījumā honorāru par šo rakstu lūdzu ieskaitīt Latvijas Kultūras fondam piemiņkļai «Latgales Māra» atjaunošanai.

ATTELOS:

I. Bečs (pa kreisi) ar brāli Franci 1914. gadā frontē; ar kauju biedru Babij Mohā 1926. gadā; ar sievu Annu un dēlu Viktoru, 1931. gads.

AUTORA fotoreprodukcijas

(Sākums laikraksta iepriekšējā numurā.)

Tas bija izskaidrojams iedēdāji kā politiskās partijas tajā laikā Latgalē vēl nebija izveidojušas, bet skaita ziņā nedaudz Latgales inteliģenci vēl neposīja tik asas pretrunas kā vēlākos gados.

Vienīgais latgāļietis starp pirmajiem 30 Tautas Padomes locekļiem bija Staņislavs Kambala (1893. — 1941. g.). Kā Latgales zemes padomes pārstāvis (tās valdes loceklis no Rēzeknes apriņķa) viņš piedalījās Tautas Padomes platformas izstrādāšanā 1917. gada 17. novembrī, bet nākamajā dienā — Latvijas Demokrātiskās Republikas pasludināšanas aktā, kur uzstājās ar negaru runu, kas tika sveikta ar ilgstošiem aplausiem. Staņislavu Kambalu ievēlēja Tautas Padomes sekretāra biedra (tas ir, vietnieka) amatā; starp citu, vadošie posteņi tika sadalīti proporcionāli frakciju biedru skaitam. 1920. gadā Kambala kļuva par vienu no Latgales zemnieku partijas pamatlicējiem, par Latvijas Satversmes sapulces locekli un tās viceprezidentu, par laikraksta «Latgāļis» pirmo redaktoru (no 1920. gada marta līdz 1921. gada maijam). Vēlāk viņš atstāja aktīvu politisko darbību.

S. KUZNECOVS

Latvijas pirmajā parlamentā

Tautas Padomes pirmajā sesijā (1918. gada decembrī) Latgales pārstāvi pārsvarā uzstājās galvenokārt novērotāju lomā, lai gan piedalījās arī atsevišķu komisiju darbā. Piemēram, ortogrāfijas komisijas sastāvā ietilpa V. Seife, P. Laizāns, A. Turkopulis. Pārējie izteica piezīmes pārsvarā par valodas problēmām. Tā Staņislavs Kambala, iestājoties par vienotu valsts valodu (daudzi toreiz, tāpat kā, starp citu, arī tagad, bija noskanoti uzskatīt latgāliešu dialektu par patstāvīgu valodu), acināja likumdevējus atteikties no skaistā, taču sarežģītā gotiskā raksta un pāriet uz daudz vienkāršākiem latīņu burtiem, lai latgāļi varētu iesaistīties latviešu literatūras un kultūras apgūšanā.

Laikam gan visaktīvākā Latgales pārstāve Tautas Padomē pirmajā tās pastāvēšanas periodā bija Valērija Seife, kas pie-

vērsās ne tikai viņai tuvajiem izglītības un kultūras jautājumiem, bet arī sasāpējušām politiskām problēmām. Viņu stipri satrauca Latgales nākotne. Seit 1918. gada beigās ienāca sarkanie strēlnieki, kurus jūsmīgi sagaidīja iedzīvotāju vairākums. 4. decembra vakara sēdē V. Seife ar satraukumu atzīmēja, ka visa Latgale jau zaudēta un vajag nekavējoties lūgt palīdzību sabiedrotajiem (Antantei). Patiesi, tajā laikā Kārlis Ulmaņa kabinetam drīzāk bija formāla nozīme, jo viņam nebija reālu spēku.

1919. gada pirmajā pusē izdevās sasaukt tikai vienu Tautas Padomes sēdi (12. maijā) Liepājā, kur atradās fon der Golca gāzta Pagaidu valdība. Šajā sēdē runāja S. Kambala, kurš nosodīja Andrieva Niedras marionešu kabinētu. Tā izveidošana, pēc viņa domām, bija izdevīga tikai boļševikiem. S. Kambala atkārtoja savu tradi-

cionālo tēzi: visiem patiesi neatkarīgas Latvijas piekritējiem jācenšas panākt savstarpēju saprašanu un atmetot pie malas visas domstarpības, apvienoties cīņā pret kopējo ļaunumu — komunistiem.

Trešā sesija (1919. gada jūlijā) jau notika Rīgā, kuru bija atstājuši vācieši pēc sakāves pie Cēsīm jūnija beigās.

Derīgi padomi

„Plusi“ un „mīnusi“

Jūsu veselība ir tieši atkarīga no tā, kur jūs gulat, bet darba kvalitāte — no tās izpildes vietas. Tā apgalvo tautas dziednieks no Bulgārijas Ivans Jotovs.

Pēc viņa domām, cilvēkam jāgulā gareniski Zemes spēka līnijām. Cilvēkiem vārdiem sakot, galvai jābūt uz zemeļiem, bet kājām uz dienvidiem.

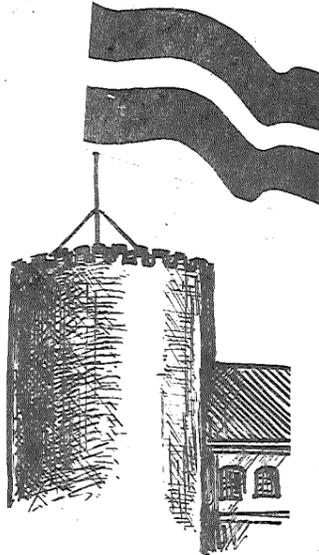
Bleži mūsu veselības pasliktināšanās saistīta ar nepareizi izvēlētu vietu gultai. Arī šādam apgalvojumam pamatā ir doma par to, ka pastāv samērā blīvs ģeobioloģiskais tīkls. No zemeļiem uz dienvidiem tas veidojas ar apmēram divu metru intervālu, bet no austrumiem uz rietumiem — ik pēc apmēram divarpus metriem. Ērtuma labad šī ģeobioloģiskā tīkla līniju krustojumu vietās pamīšus izlikšim plusu un mīnusu zīmes. Noteikti tādu tīklu savā dzīvoklī ir ļoti vienkārši. Šim nolūkam nepieciešams gredzens vai cits salīdzinoši smags diegā iekārts priekšmets. Lēnām izejiet cauri istabai, turot to rokā. Tikla vidū tas

būs līdzsvarā, bet uz līnijām sāks kustēties. Tur, kur ir «pluss», — griezīsies pulkstenrādītāju virzienā, bet uz «mīnusa» — pretēji. No desmit tūkstošiem cilvēku gandrīz seši tūkstoši onkoloģiski slimu gulēja virs «plusa».

Tiem, kuriem mājās ir dzīvnieki, svārstīs slimbū radošās vietas atrašanās nēz nav vajadzīgs. Suns nekad neapņemsies šo līniju krustpunktā, bet izvēlēsies vietu, kas atrodas taisnstūra iekšpusē. Bet kaķim, taisni otrādi, patīk gulēt tieši krustpunktā. Cūka, gov, aita, zirgs, kas ilgāku laiku spiesti atrasties uz tīkla līniju krustpunkta, sāks slimot. Skudras savukārt savus pūznus savēl tādās līniju krustpunktos. Stropos, kas novietoti krustojuma vietās, bites sanes visvairāk medus.

Bet ko darīt tiem, kam dzīvoklis ir tik mazs, ka nevar pārvietot mēbeles? Viņiem zem gultas krustojuma punktā jānovieto patogēnās zonas neitralizētājs. Par to var kalpot spogulis, dzintars, azbests, kaķi, pikis, māls, marmors. No augiem — kiploki, sīpoli, papardes, kastāņi.

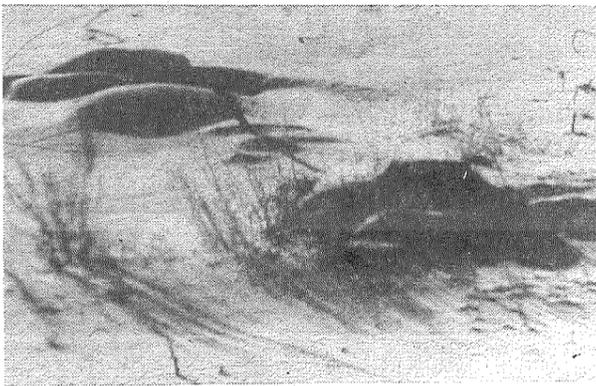
Bērniem un veciem cilvēkiem ir kaitīgi ilgstoši uzturēties tādās vietās.

(Turpinājums sekos.)

Jubilejas janvāri

90 GADI — Matildei Laizānei — 22.	Zotikam Balalajevam — 12.
85 GADI — Jānim Sondoram — 9.	55 GADI — Olgai Skutānei — 13.
80 GADI — Teklai Gudlevskai — 6. Monikai Sondorei — 28.	50 GADI — Valentīnai Bernānei — 1. Janīnai Vasilevskai — 1. Melānijai Krotovai — 12. Vasilijam Matvejevam — 14.
75 GADI — Helēnai Lurīnai — 22.	Iriņai Pīskai — 22. Pāvelam Daniļovam — 27. Antonīnai Pastarei — 24.
70 GADI — Sidoram Petrovam — 8. Antonam Zurkovskim — 11. Zofijai Vjakei — 21.	Sveicam šajos lielajos svētkos, vēlam labu veselību, možu garu, izturību un panākumus!
65 GADI — Veronikai Leumanei — 18.	
60 GADI —	

ZIEMAS DIENA.

LIDZJOTIBA
Agrofirma «Sarkanais Oktobris» kolektīvs izsaka

dziju līdzjūtību Zinaīdai Petrovai sakarā ar MĀTES nāvi.

Pret grauzējiem

Indiģās ēsmas, ar kuru palīdzību daudz cīnās pret grauzējiem, ir bīstamas arī cilvēkiem. Tajā pašā laikā eksistē tādi grauzēju iznīcināšanas paņēmieni, kad indes nav nepieciešamas.

1) 30 līdz 40 gramus miltu sajauciet ar 20 gramiem alabastra un pievienojiet saulespuku eļļu. Alabastrs grauzēju vēderā sacietēs un viņi aizies bojā.

2) Cetras ēdamkarotes milšu sajauc ar vienu ēdamkaroti cukura un tādu pašu daudzumu alabastra, uzbēr uz papīra alus turvumā. Blakus noliek trauku ar dzeramo ūdeni. Būdami apveltīti ar labu ožu, grauzēji ātri atklāj miltus, kuru saldā garša vēl vairāk kāpina viņu apetīti. Sausā barība izraisa vajadzību pēc ūdens. Samirkušais alabastrs sacietē, un grauzējs iet bojā. Turklāt nāve to pārsteidz visbiežāk alā, jo pašaglabāšanās instinkts pēc pirmajām sāpēm liek viņam steigties drošā vietā.

Ziemassvētki Jaungvinejā

Austrālijā Kristus Dzimšanas svētki iekrīt pašā vasaras karstumā. Te lielākoties iedzīvotāji ir iecerotāji no Eiropas, arī no Latvijas, kuri visiem spēkiem pūlas saglabāt senās Ziemassvētku tradīcijas, kādas bija kādreiz dzimtene.

Bet dosimies vēl tālāk — uz Jaungvinejas salu, par kuru esam dzirdējuši un lasījuši, ka tur dzīvo cilvēkēdāji, laiks apstājies akmeņlaikmetā. Kā priecājas par Pestītāja piedzimšanu turtienes vietējie iedzīvotāji?

Papua — Jaungvineja ir valsts Melānēzijā, kas robežojas ar Indonēziju, Zālamana salām. Galvaspilsēta — Portmorbsi. Papuasi ir maza auguma, tumšbrūnu ādas un acu krāsu, melniem, sprogaļniem matiem, mazu seju, bet biežām lūpām. Sirds piepildās ar prie-

ku, ka arī tālu no mums ir kritusi cilvēku dvēselēs Kristus Evgāģēlija labās vēsts sēkla, ka tālu no mums ir aizsniegusies Dieva žēlastība, ka arī šajā aborigēnu zemē ir piedzimis Pestītājs un, kā teikts kādā Ziemassvētku dziesmā, — pasaule priecājas. Kristus taču atpēlēja visu cilvēci, arī tumšbrūnos, šokolādes krāsas papuusus.

Viņi Kristus Dzimšanas svētku atceri atzīmē ļoti svinīgi. Šie svētki jau kļuvuši par tradīciju. Papua — Jaungvineja kā valsts ir ļoti jauna. Neatkarību ieguva 1975. gada 16. septembrī. Ar PSRS diplomātiskās attiecības ir, no 1976. gada, bet Apvienoto Nāciju Organizācijas locekle Papua — Jaungvineja ir kopš 1975. gada.

Kristīgās tradīcijas te sniedzas jau 50 gadu atpakaļ.

Decembra karstā saule

pamazām paceļas no kalniem, uz kuriem aug eksotiskie banānu koki, pamazām pārvēršas zeltītā spožumā. Nometnēs pēkšņi atskan bambusa stabulu griezīgās skaņas. Tas ir signāls, ka tuvojas misionārs, ka viņu var redzēt nākam.

Kapliņas priekšā, kas pēc sava veida un uzbūves atgādina Betlēmes kūtiņu, uz zemes apsēdušies vīriši, bet malās novietojušās sievietes. Ar katru brīdi klātesošo skaits vairojas, jo laudis pulcējas no visām sādžām, kas izkaisītas ielejās un kalnos. Visi ar nepacietību gaida uz to, kam tūlīt jānotiek. Visu skati pievērsti sirmgalvim, kas sēd pie leejas kapliņas.

Šis sirmgalvis, vārdā Garekane, ir cilts vadonis, kurš agrāk bijis cilvēkēdājs. Viņš izcīnījis 17 uzvaras, karojot ar kaimiņu ciltīm. Un nu mūža nogalē nolēmis kļūt par katoli. Divus gadus gatavošas kristības sakramenta pieņemei.

Cilts vadonim nebija viegli šajos 2 gados gatavoties kristībai. Vispirms viņam vajadzēja atstāt savas 3 sievas, paliekot un

solot uzticību tikai vienai. Vēl grūtāk bija atteikties no kanibāliskām (cilvēku ēšanas) tradīcijām. Tiesām, šis celts vadonis jau vairākus gadus nemedīja cilvēkus ēšanai. Jāpiezīmē, ka pēc neatkarības iegūšanas Papua — Jaungvineja ar likumu bija noliegta cilvēku ēšana. Taču grūti bija iztikt tiem, kuri bija pieraduši pie cilvēka gaļas. Sākumā viņi apēda savus izcilākos cilvēkus, kuri pēc viņu domām savu spēku un stiprumu atstāi pēcnācējiem. Vēlāk cilvēkēšana bija plaši izplatīta peļņas nolūkos.

...Pēkšņi noklusa bungu ribona, norima bambusa stabules un iestājās klusums. Ārpusē sapulcējušies sanāca kapliņas. Misionārs sāka gatavoties Svētai Misai, kurā paredzēta kristības sakramenta izdāle. Visi klātesošie būs notikuma aculiecinieki.

Iesākās Ziemassvētku t. s. Ganu Misa. Visi klātesošie dzied, bet jaunieši, tērpušie, krāšņajos cilts tērpos, kas rotāti krāsainām eksotisko putnu spalvām, dejo altāra priekšā. Kristības ceremonijā sirmo cilts vadoni pavada krust-

lāvs un krustmāte.

Pēc dotās zīmes, visi kopā ar misionāru devās uz ciema malu. Tur papuasi izveidojuši lielu krustu. Piepalīdzot diviem vīriešiem, jaunkristītais cilts vadonis Jānis Garekane pāņēma krustu uz pleciem un tuvojās gājienā pie misionāra. Procesiju vadīja tautas dziedātājs, jaunatnes temperamentīgās dejas, ritmiska bungu sišana un bambusa stabules. Sādāžas galvenajā laukumā krustu ieraka zemē, bet sievietes to izrotāja krāšņiem dienvidzemes ziediem. Misionārs iesvētīja jauno krustu, tāpat pienestās dāvanas, ēdamo un beidzot visus klātesošos. Ar to reliģiskā ceremonija bija nobeigta.

Tagad vīriši iedēdzināja ugunskuru. Pirms tam jau bija izrakta paliela bedre, kur tika novietoti akmeņi, kas bija pārsegti ar bambusa lapām. Speciāli gērbti vīriši nostājās pie lieliem koka klūčiem, kas bija paredzēti cūku kausāšanai. Pa visu apkārtni atskanēja briesmīgi kliegzieni. Kvieca ne vien kausāmās cūkas, bet vēl vairāk kliedzā sievietes, ku-

ras ilgāku laiku bija cūkķopes, bet tagad kausānas liecinieces. Šajā brīdī jāpievīn, ka Jaungvinejas sievietes ļoti mīl dzīvniekus. Mums, eiropiešiem tas liekas savādi, bet jaungvinejiešiem parasta lieta, ja sieviete mazu rozā šivēntīnu gulda savā gultā. Ja ir vajadzība, kad nav cūku mamas, jaungvinejietē baro sīvēnu ar savu krūti. Tāpēc cūku kausāna sievietes ļoti pārdzīvo it kā tiktu nogalināti viņu pēcnācēji.

Beidzot pienācis ilgi gaidītā mielasta laiks. Pirms kņpējas lūgšanas cilts vadonis uzrunā visus klātesošos. Tad misionārs nostājas centrā. Viņu pavada skali aplausi un līksma prieka saucieni. No cilts vadona misionārs uz banānu lapas saņem pirmo tikko izceptās cūkgaļas norciņu.

Ziemassvētku svinības turpinās vairākas dienas. Kamēr pietiek ceptas cūkgaļas un vēl nav sabojājusies. Ēdienreizes pavada deļas un singsing dziedājumi.

Alberts BUDZE

Redaktors A. RANCANS

JAUNĀIS
CEĻŠ

Laikraksts «Jaunais Ceļš» («Новый путь») iznāk 1 reizi nedēļā latviešu un krievu valodā sestdienās.

Redakcijas adrese: 222273, Priekļu rajona Riebiņu ciemā, agrofirma «Sarkanais Oktobris». Telefons redaktoram un nodaļas vadītājam — 56732.

Pas. 41.
Met. 2200.

Iespiests Latvijas Izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības Daugavpils tipogrāfijā. Formāts — 1 nosacīta iespiedlokāne.